

MAKEDONIE

Divoká kráska čeká na objevení

VONNÉ TOSKÁNSKO

Lanyže, oleje, chleba, karneval a pecorino

Ptačí Grammy

ZLATÉ ZVÍŘECÍ HLASY V SINGAPURU

Dovolená králů

A PÁRKY ŠLECHTY

27

NEJZAJÍMAVĚJŠÍCH NEPROZÁJÍMAVĚJŠÍCH HOTELŮ, KDE JE RADOST PŘESPAT

PÍSEK POD MIKROSKOPEM • VÝCHODNÍ MOŘE • VE VLNĚ • LAOSEM NA ČLUNU

DIVOKÁ KRÁSKA

KLÁŠTER SV. KLIMENTA. ZDE, NAD JEZEREM OCHRID, SE V 10. STOLETÍ UČILI ŽACI OD SV. KLIMENTA NOVÉ CIRKEVNÍ PÍSMO HLAHOLICI

Makedonie

Z MALÉ HORNATÉ ZEMĚ PŘIŠLI ALEXANDR VELIKÝ, VĚROZVĚSTOVÉ CYRIL A METODĚJ A TĚMĚŘ O TISÍC LET POZDĚJI I MATKA TEREZA. OBJEVTE BOHATOU HISTORII, DIVOKOU PŘÍRODU A SLOVANSKOU POHOSTINNOST DŘÍVE NEŽ OSTATNÍ!

TEXT: KRISTINA ŠEMBEROVÁ, FOTO: MACEDONIA TIMELESS

Pokud je v Evropě země, kterou byste měli co nejdříve navštívit, je to bezesporu Makedonie. Její divokost postupně obrušuje globalizace, ale stále si udržuje balkánský kolorit. Navíc má s námi mnoho společného (například je to také vnitrozemský stát, byl jezero Ochrid svou rozlohou a okolím moře přípojná).

Ačkoli má Makedonie slavné dějiny, v době je nedávno minulé musíme řešit poměrně zásadní problémy. Zhruba tehdy, kdy se dělilo Československo a přálo si pokud možno klidný rozchod, vznikaly nové státy i z trosk bývalé Jugoslávie. Že to byl rozchod píece jen bouřlivější, je všeobecně známo. Makedonie se dotkla i kosovská válka, složitě vztahy měla tato malá země s Řeckem, které

z historických důvodů odmítalo její název (od 14. do 20. století bylo území pod nadvládou Osmanské říše, roku 1913 se země rozdělila mezi Bulharsko, Řecko a Srbsko, což byl konec Makedonie jako jedné země). S Makedonií nás spojuje také osobnost Klimenta Ochridského. Ze jste o něm nikdy neslyšeli? To je možné, ale vězte, že Kliment Ochridský by měl být pro Čechy a Moravany téměř stejně důležitý jako Konstantin a Metoděj, tedy věrozvůstové, kteří v 9. století přišli na Velkou Moravu hlásat křesťanství a učili naše prapředky číst a psát. Kliment byl totiž jedním z jejich žáků, na Velkou Moravu je následoval a o jejich životě se svědectví dochovala právě z jeho ruky – napsal životopis obou bratrů.

Makedonie je ale především nádherná země. Nemá sice moře, ale jezera ten to nedostatky bohatě vynahradí. Na jižních hranicích s Albánií se rozkládají tři největší – jezero Ochrid, Prespa a Dojran. Ležení na pláži a surfování vyměňte za horské túry. Šestnáct horských vrcholů přesahuje 2000 metrů, nejvyšší bod, hora Velký Korab (2764 m n. m.), se tyčí ještě o kousek výše než Loznický štít.

18 TRAVEL DIGEST 02/2014

MĚSTO SOCH

Pokud nepřejдете autem, seznámení s Makedonií proběhne ve Skopje. Zaprášené hlavní město působí přes den vysoce ospalým dojmem, ačkoli tu žije přes půl milionu lidí.

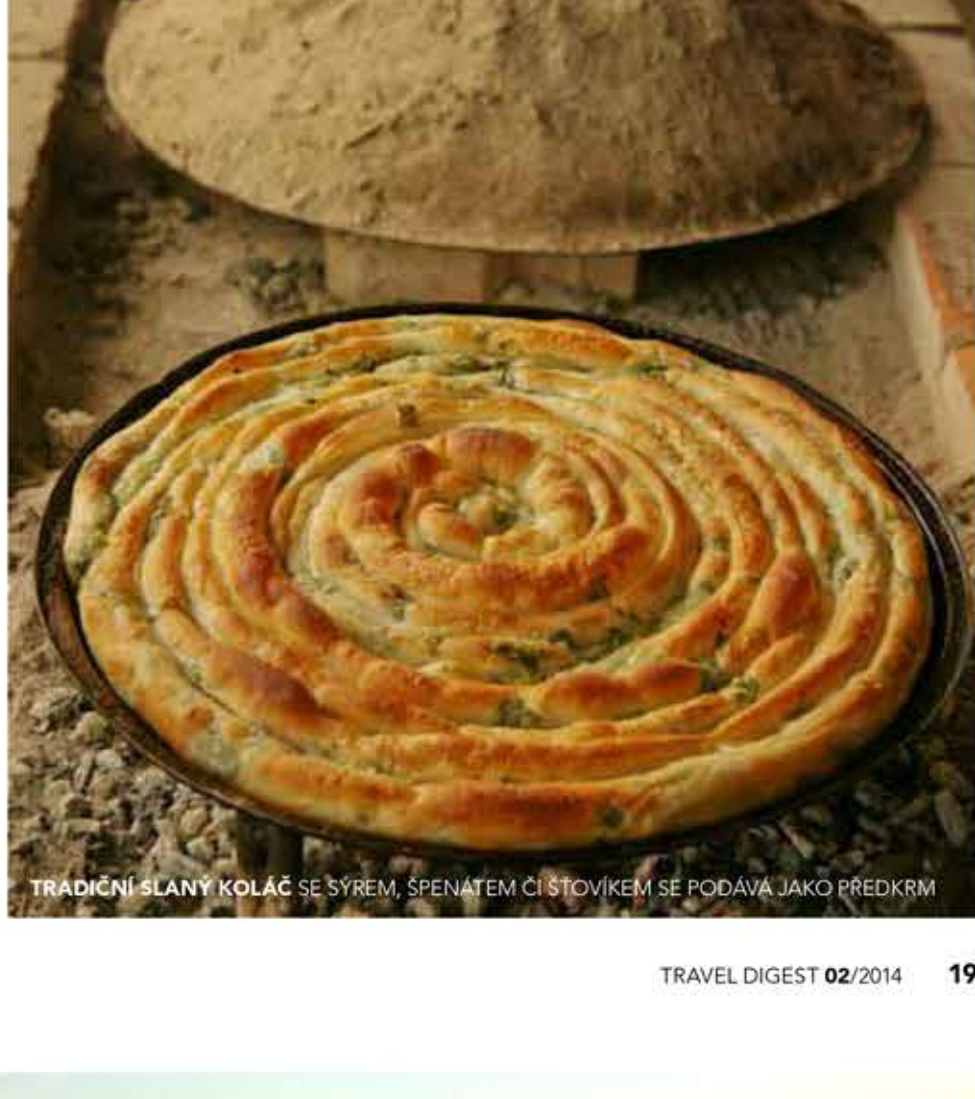
Do centra vás dovede vlak Vardar. Čím více se blížíte, tím více se zvyšuje hustota mostů, až na právě rekonstruovaném nábrežní a kulturními budovami dohlédnete z jednoho na druhý. Vznikly v rámci projektu Skopje 2014, který má hlavním městu dodat eleganci a konečně se vypořádat s následky velkého zemětřesení, které oblast postihlo 23. června 1963. Během chvíle se v ruiny proměnilo 80% města a zahynulo přes tisíc lidí. Zhruba z 200 000 přeživších se stali bezdomovci a to událost na místní zapůsobila traumatictější než rozpad Jugoslávie. I po padesáti letech mijíte ve městě trosky s cedulemi informujícími, co tu stálo kdysi. Vládní projekt na obnovu města tak zahrnuje postavení 40 pomníků, 20 budov a několika soch osobností makedonské historie. Nechybí tak samozřejmě Alexandr Veliký – stojí i na oři jedoucí. Pokud vám nové bílé budovy s klasickými sloupy připadají v 21. století poněkud kyčlivé, přijďte večer. Sídlo Makedonského filharmonického orchestru, Muzeum archeologie a soudní dvůr svítí žlutými, růžovými a zelenými neony a vytvářejí neuvěřitelnou hru světa a stínu, což Makedonci i turisté rádi sledují z opačného břehu, z křeslík zahradní restaurace.

Promenáda končí náměstíčkem s francouzským kolotočem, který vám zahrabe polku i Na krásném modrém Dunaji. Přes kamenný most přejdete do jiného století. Horečný stavební ruch pozvolna utichá a krivolaké uličky plní na sebe namačkané poměrně drahé plně obchůdků a hospůdek. Staré centrum města tvoří oblíbené podhradí pevnosti Kale, a tak se do centra nachodíte nahoru a dolů. Za výhled na celé město však vylápa na pevnost stojící. Vydáte-li se ještě dál, objevíte po pravé straně městu, v jejíž zahradě si můžete odpočinout.

Ve starém bazaru navštívte Daut Pasha Hammam (Kruševska 1a). V bývalých tureckých lázních z 15. století vznikla už v roce 1948 galerie současného umění. Charakter stavby je zachován, koupací sály a tepidária se na výstavy uměleckých artefaktů skvěle hodí, nezapomene se podívat nahoru – do kopule plně skle-

ZELENINA NA STOLE NESMÍ CHYBĚT, JE ŠRUBO JAKO PŘEDKRM NEBO K PEČENÉMU MASU

TRADIČNÍ SLANÝ KOLÁČ SE ŠYRÉM, ŠPENÁTEM ČI ŠTOVKEM SE PODÁVA JAKO PŘEDKRM

TRAVEL DIGEST 02/2014 19

DIVOKÁ KRÁSKA

→ něných hvězd. Jako galerie pod širým nebem však působí celé Skopje. Na spouze narazíte na každé kolo. Veřejná glorifikace hrdinů makedonského dějin je součástí strategické obnovy města. Východoslovenské vlivy však v sobě tvrdí neapropi. Na širokých bulvárech s převážně socialistickou zástavbou, na každém náměstíčku a jiném vhodném volném místě stojí bronzová nebo mramorová socha nejméně v životní velikosti. Vrcholem je vítězství oblouk s 15 jezdeckými sochami a pomníkem padlým hrdinům, sekunduje mu 22 metrů vysoká bronzová socha Alexandra Velikého na koni na vrcholu mramorové fontány na ústředním náměstí hráčící vážnou hudbu. Pár obřích věrozvůstů u paty kamenného mostu a fontána s matkami, jejichž klín by unesl vedle bronzového dítěte i celou školní třídu, jen dotvářejí bizarní obraz. Nejdřív nevěříme svým očím, po pár dnech nřímáme oblíbení sochy jako kolorit. Místní výstavu nadělní, přestavba centra města sice bude stát

TICHÁ DOMÁCNOST. OSAMELÉ RYBÁŘSKÉ DOMKY STOJÍ PO CELEM JEZERĚ DOJRAN.

zhruba 800 milionů eur, ale výsledkem bude metropole evropského střihu!

Starý bazar je perfektní místo na večer. I malé hospůdky s plastovými židličkami sice nevypadají moc lákavě, ale podivné jídlo nás přesvědčilo. Objednáváme si kebapji, mleté jehněčí karbančičky, zeleninový salát a tavné gravoce, makedonské národní jídlo – zapečené fazole v rajčátové omáčce. I s láhvi místního vína platíme v přepočtu asi 200 Kč. Jídlo je jednoduché, přepočítavé a výborné jako ve většině balkánských zemích. Zatímco Evropa šlápá po biopotravinách, Makedonci jedí to, co vypěstují.

DIVOKÁ PŘÍRODA

Z prašného ŠKOPJE unikají obyvatelé do klidné náruče kaňonu Matka. Pouhých 15 km od města protéká řeka Treska hlubokým údolím vytesaným do skal tvaru homolí i rozeklaných zalesněných hor. Od parkoviště vede zhruba dvoukilometrová silnice k restauraci s výhledem na jezero a okolní skály, chcete-li se kochat dále, pokračujte přes vyhlídku za zatáčku

po vyslapané stezce podél vody. Při cestě zpět nakoukněte do kamenného kostelíku nedaleké restaurace. V roce 1389 ho nechal postavit syn krále Vukašina Ondřej, uvnitř si můžete prohlédnout původní výmalbu. Opravený příj nepřijeli ani jednou!

Na víkend i na dovolenou u Makedonci (i Kosované a Srbové z okolních zemí) nejčastěji k Ochridskému jezeru. Zhruba po 4 hodinách jízdy ze Skopje se jakoby vyloupe ze zalesněných hor a serpentin a ocelová moř se zrcadlí, kam až dohlédnete. Na jaře bývá voda ještě studená, ale v létě vodním hrátkám nic nebrání.

Zvláštností Ochridského jezera je, že tu v průběhu roku velmi málo fouká. Zapomenete proto na pohled à la Máchovo jezero – plachty na vodě tu prostě nejsou. O to silnější a atmosféřičtější ale nebyhlná hladina působí. Ostatně, není to jediná zajímavost. Krestar Ochridské jezero vystavuje na odív. V parietu čistě vodě se vyskytuje endemitní varietá čistruha – pstruh ochridský. Kromě toho, že je ochridský pstruh jedním ze symbolů města, je to i skvělá ryba, kterou ochutnáte téměř v kterékoli restauraci. Naštěstí Ochrid ještě není turisticky zdevastovaný místem, nebo alespoň objevíte v míře podobné jako v jiných evropských zemích. Tlak turistického ruchu by byl totiž zcela jistak schopen tuhle nádhernou rybku odestat definitivně na večnost.

Mohutné kamenné zdi a červené střechy odrážející se na hladině Ochridského jezera jsou živou připomínkou slavné historie města. Pokud bloudíte křivolakými uličkami, rozhodně se neubráníte tomu, aby vám myšlenky sklouzly o pár století zpět. Ochrid má prostě zvláštní atmosféru. Velebnou, odvozenou od síly pravoslavné liturgie křtěné v modrých vodách jezera.

Ochrid je jedním ze slavných poutních míst Makedonie. Kvůli jeho nepřehlednému množství kostelů a církevních staveb se o něm často mluví jako o Jeruzalému

USKOLEC: STRÍBRNÁ PŘEZKA OPASKU

TRADIČNÍ KROJ UVIDÍTE V MUZEU I V ULICÍCH SKOPJE, ZVLÁŠTĚ VĚSTA JE OBLÍBĚNÁ

20 TRAVEL DIGEST 02/2014

KLÁŠTER SV. NAUMA. PŘYNEJ KRÁSNĚJŠÍ ZE 1488 ORTODOXNÍCH KOSTELŮ V MAKEDONII

Balkán. Kostelů a klášterů zde přý bývalo 365, tedy na každý den v roce jeden. Dnes už zdaleka všechny neexistují, nicméně jejich množství je i dnes úctyhodné a udivující.

Jeden z nejkrásnějších makedonských klášterů stojí na útesu nad nejnižším cípem jezera Ochrid. Cihlový klášter sv. Nauma nese jméno svého zakladatele – učence Nauma, který se zasloužil o rozvoj makedonské a slovanské literatury. Výhled na jezero a okolní hory vám seberou dech. Nad hrobkou sv. Nauma se můžete přesvědčit o magičnosti tohoto místa, polože si ucho na sarkofág a zřítíte se – slyšíte, jak mu bije srdce? Makedonie je podobných zážraků a pověstí plná, záleží jen na vás, kolik si troufnete objevit a čemu uvěříte. |

SLOEŠTICA, NA UPATÍ HOR DEMIR HIGAR LEŽÍ VESNICKÁ SLOEŠTICA, KTEROU PROTEKÁ PRŮZRAČNÁ VODA, JEJÍ ŽURČENÍ PŮSOBÍ JAKO BALZAM.

TRAVEL DIGEST 02/2014 21

INFO MAKEDONIE

GALIČNIK JE JEDNA ZE DVOU TYPICKÝCH HORSKÝCH VESNIC ETNIKA MAJIKŮ (DRUHÁ JE LAZARPOLE)

KLÁŠTER SV. JANA KRATOVO Z ROKU 1020 POBLŽÍ GARI.

KLÁŠTER SV. JANA KRATOVO (ST. JOVAN BIGORSKI) JE ZNÁMÝ DŘEVĚNOU IKONOSTASÍ (OLTÁŘEM Z IKON).

Živé tradice

KRUŠEDO V nejvyšší položeném makedonském městě se každý rok v polovině léta znovu odehrávají povstání proti Turkům v srpnu roku 1903. Předvádí je na 800 účastníků v dobových kostýmech, nechávají ani ukázky tradičních řemesel a ochutnávky jídel. 15. 7. – 15. 8.

OCHRID UŽ od roku 1961 se ve vykopaném amfiteátru a bývalé bazilice koná Ochridský hudební festival. Uslyšíte tradiční makedonskou hudbu i světové interpretky, listky se prodávají v turistických infokonárních i na jednotlivých místech koncertů. 12. 7. – 20. 8.

Prima tipy na výlety

Kulturní památky po celé Makedonii

1 KOSIKO Už tisíc let před Kristem lidé pozorovali nebe a snažili se porozumět hvězdám, potvrzují archeologické nálezy megalitické observatoře u vesnice Kokino, zhruba 35 km od města Kumanovo. Místo objevil archeolog Jovica Stankovski teprve v roce 2001. [www.kokinooobservatory.mk/no](http://www.kokinoobservatory.mk/no)

1 STOBI V Rímské říši bylo Stobi hlavním městem provincie Macedonia Secunda a mělo i vlastní mincovnu. Dnes si můžete prohlédnout poměrně zachovalé zbytky antického divadla, Theodova paláce, lázně a pozůstatky domů v vesnici Gorno Stobi. www.stobi.mk

1 KOSTEL SV. PANTELEIMONA Středověký kostelík z roku 1164 v sobě skrývá nádherné byzantské malby a unikátní fresku s motivem oplakávání Krista – maloval ji totiž více mistrů. Kostelík stojí ve vesnici Matko Nerzi.

1 DENÍ MARY TEREZY Nejznámější jeptiška a misionářka oceněná za svou humanitární práci Nobelovou cenou míru, se narodila 26. září 1909 ve Skopje. Při příležitosti 100. výročí této události město otevřelo její muzeum na místě kostela zničeného při zemetřesení, kde Agnes Gonxha Bojaxhiu byla přijata do řádu. (Skopje, Macedonia Str. b-1). www.memorialhouseofmotherteresa.org

22

TRAVEL DIGEST 02/2014